

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo
ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijų
2 priedas

TVIRTINU

Viešojo saugumo tarnybos
prie Vidaus reikalų ministerijos
vado pavaduotojas, atliekantis
Tarnybos vado funkcijas

Arūnas Paulauskas
2024 m. rugsėjo d.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo išvada

2024-09- Nr.
Vilnius

1. Viešojo sektoriaus subjektas, kuriame atliktas KPT¹ nustatymas (veiklos sritis (-ys), kurioje (-iose) buvo atliekamas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas, jos (-ų) trumpas aprašymas).	Viešojo saugumo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – VST arba Tarnyba). Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo srityje. KPT nustatymas buvo atliktas, vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu ir Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijomis² (toliau – Rekomendacijos). Tarnybos viešųjų pirkimų tikslas – racionaliai panaudoti biudžeto lėšas, skirtas reikiamų prekių ar (ir) paslaugų įsigijimui, užtikrinant jų kokybę bei siekiant sudaryti pirkimo sutartis su patikimais prekių ir paslaugų tiekėjais. <u>Aktualus teisinis reglamentavimas:</u> Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas; Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas³; Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus įsakymais patvirtinti norminiai teisės aktai; Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamentas, patvirtintas Tarnybos vado 2020 m. birželio 4 d. įsakymu Nr. 47V-433 „Dėl Viešojo saugumo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos Viešųjų pirkimų komisijos sudarymo ir Viešojo saugumo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamento patvirtinimo“; Viešojo saugumo tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos viešųjų pirkimų planavimo, inicijavimo, organizavimo, atlikimo ir atskaitomybės tvarkos aprašas, patvirtintas Tarnybos vado 2020 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. 47V-1088 (toliau – Tvarkos aprašas) (Tarnybos vado 2023 m. balandžio 7 d. įsakymo Nr. 47V-317 redakcija).

¹ KPT – korupcijos pasireiškimo tikimybė.

² Patvirtintos Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2021 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. 2-246 „Dėl Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo ir jo atlikimo tvarkos rekomendacijų patvirtinimo“.

³ Patvirtintas Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-97 „Dėl Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo patvirtinimo“.

2. Asmenys (subjektai), atlikę viešojo sektoriaus subjekto KPT nustatymą	Vidaus tyrimų ir korupcijos prevencijos skyriaus vyr. specialistė I. Kokorevienė, vyr. tyrėjas A. Apanavičius.					
3. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo pradžios ir pabaigos laikas. Analizuotas laikotarpis.	Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo laikas 2024-08-01–2024-09-11. Analizuotas laikotarpis 2023–2024 metai.					
4. Nustatytos rizikos, jų lygiai, suskirstymas pagal svarbą						
POVEIKIS	Katastrofinis	5	10	15	20	25
	Kritinis	4	8	12	16	20
	Pastebimas	3	6	9	12	15
	Žemas	2	4 R1, R2	6	8	10
	Nereikšmingas	1	2	3	4	5
		Labai žema	Žema	Vidutinė	Aukšta	Labai aukšta
TIKIMYBĖ						
4.1. Raudonas rizikingumo lygis (žemėjančia tvarka nuo didžiausio balo)	Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo metu raudono rizikingumo lygio rizikų nenustatyta.					
4.2. Geltonas rizikingumo lygis (žemėjančia tvarka nuo didžiausio balo)	Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo metu geltono rizikingumo lygio rizikų nenustatyta.					
4.3. Žalias rizikingumo lygis (žemėjančia tvarka nuo didžiausio balo)	Analizuodama viešųjų pirkimų srities rizikas, Tarnyba atsižvelgė į Rekomendacijų 12 p. bei nustatė, kad nagrinėjamu laikotarpiu nebuvo užfiksuota Korupcijos prevencijos įstatymo 2 str. 10 d. nurodytų nusikalstamų veikų; nebuvo gauta skundų, pranešimų, susijusių su galimai netinkamais, neteisėtais Tarnybos darbuotojų veiksmais, jiems atliekant viešuosius pirkimus; Specialiųjų tyrimų tarnyba korupcijos rizikos analizės Tarnybos atžvilgiu nėra atlikusi. Valstybės kontrolė, Seimo kontrolierius, kitos kontrolės ar priežiūros institucijos vidaus patikrinimų minėtoje srityje taip pat nėra atlikusios.					

Rizika (R1) (4 balai, t. y. žemas rizikingumo lygis) dėl nepakankamo kontrolės procedūrų reglamentavimo.

Analizuojamu laikotarpiu Tarnybos viešųjų pirkimų srities teisės aktai buvo įvertinti pagal Teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 243 (LRV 2022 m. sausio 5 d. nutarimo Nr. 11 redakcija), priede nustatytus kriterijus. Atliekamas nuolatinis Tarnybos teisės aktų, reglamentuojančių viešuosius pirkimus, tobulinimas ir atnaujinimas.

Specialiųjų tyrimų tarnybos ir Viešųjų pirkimų tarnybos rekomendacijose nustatytas pirkimo inicijavimo bei pirkimo vykdymo etapų atskyrimas Viešojo saugumo tarnybos viešųjų pirkimų organizavimo taisyklėse įgyvendintas dalinai⁴.

Tvarkos apraše apibrėžtas pirkimo organizatoriaus funkcijas atlieka pirkimo iniciatoriai, vykdančys pirkimą šio Tvarkos aprašo 79.5 papunktyje nustatyta tvarka – t. y. kai pirkimų organizatoriai gali kreiptis į vieną tiekėją vykdydami pirkimus neskelbiamos apklausos būdu, apie tai pažymint pirkimo paraiškoje. Tokia galimybė nustatyta, apibrėžiant vertinę ribą.

Nenumatytas ataskaitų ir apibendrintų duomenų teikimas galimai apsunkina vidinę kontrolę.

Taikant interviu metodą vienas iš iniciatorių klausimyne nurodė, kad pirkimų iniciatoriai vykdo pirkimų organizatorių funkcijas tik tais atvejais, kai pirkimas turi būti atliktas ypatingai greitai (avarijos likvidavimų, labai skubių užduočių vykdymui ir pan.), tačiau nurodytiems atvejams vidiniuose teisės aktuose numatyti kiti Tvarkos aprašo punktai (79.1 papunktis). Todėl manytina, kad ne visais atvejais paraiškose teisingai nurodoma taikoma Tvarkos aprašo nuostata. Faktiškai vidiniuose teisės aktuose Tvarkos aprašo 79.5 p. taikymo sąlygos nenumatytos – apsiribojama tik vertine riba.

Tvarkos aprašo 80.5 papunktyje nurodyta, kad Biudžeto vykdymo ir pirkimų valdybos Viešųjų pirkimų skyriaus atsakingas specialistas atlieka pirkimų, vykdomų pagal 79.5 p., stebėseną Tvarkos aprašo 116 p. nustatyta tvarka, t. y.

⁴ Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2022 m. rugsėjo 27 d. Antikorupcinio vertinimo išvada dėl viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų projektų.

Viešųjų pirkimų tarnybos parengtos viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės gairės. Prieiga internete: Parengtos gairės „Pirkimų organizavimas ir vidaus kontrolė“.

gavus finansinius dokumentus, „atlieka pirkimo sutarčių stebėseną“. Kadangi 79.5 p. numato vienkartinius neskelbiamus pirkimus iš vieno tiekėjo, tai apima pirkimus, vykdomus vienkartinės žodinės sutarties pagrindu, ir įgyvendinant kontrolės mechanizmą reikalinga apibrėžti pritaikytas analizuojamiems pirkimams kontrolės priemonės.

Hipotetinis poveikis žemas – kontrolės nuostatos nėra pakankamos, kad užtikrintų neskelbiamų pirkimų nešališkumą ir aiškumą. Tikimybė žema, nes nepakankama kontrolė nesuponuoja to, kad atliekamuose neskelbiamuose pirkimuose yra trūkumų. Rizikos R1 tikimybė vertintina kaip žema (2 balai), taip pat žemas ir jos poveikis (2 balai).

(R2) Nekokybiškas techninių sąlygų reikalavimų nustatymas ir iš to kylanti konkrečių iš anksto žinomų tiekėjų protegavimo rizika

Tikimybė – žema, poveikis – žemas (2 x 2 – 4 balai).

Iš tiekėjų gaunami paklausimai bei pretenzijos dėl techninėse specifikacijose nustatytų sąlygų, galimai ribojančių konkurenciją. Nustatyti atvejai, kai techninių specifikacijų rengėjai pripažino, kad jų nustatytus reikalavimus pirkimo objektams reikia koreguoti. Pavyzdžiui, neperšaujamų liemenių ir šalmų, alkodetektorių pirkimuose.

Prekės, paslaugos arba darbai įsigijami iš tų pačių tiekėjų. Nagrinėjamu laikotarpiu sudarytos 9 sutartys su UAB „Martonas“, 6 – su UAB „Arveka“, 6 – su UAB „Milisec“. Tarnybos „vieno tiekėjo“ pirkimų dalis, apskaičiuota pagal Viešųjų pirkimų tarnybos metodiką, bendrame atliktų pirkimų skaičiuje išlieka ženkli. 2021 m. sudarė 62,1 proc., 2022 m. – 42,4 proc., 2023 m. – 60,9 proc.

Nepakankamai išnaudojama galimybė kreiptis į ekspertus dėl objektyvaus ir profesionalaus techninių specifikacijų parengimo. Nagrinėjamu laikotarpiu ekspertas buvo pasitelktas vieną kartą dujokaukių filtrų pirkime (Tarnybos vado 2024 m. gegužės 9 d. įsakymas Nr. 47V-453).

Tačiau pažymėtina, kad Tarnyba visada išnagrinėja gautas pretenzijas dėl techninių specifikacijų ir, esant poreikiui, jas tikslina.

Sprendžiant dėl rizikos pirkimų iš vieno tiekėjo, atsižvelgtina į Tarnybos veiklos specifiką, kuri apriboja tiekėjų ratą. Taip pat VST dėl nedidelės apimties pirkimų nėra patrauklus pirkėjas

	specialiąją techniką, priemones ir drabužius gaminančioms įmonėms, todėl ne visi potencialūs tiekėjai dalyvauja pirkimuose, o tai galimai sąlygoja, kad sutartys sudaromos su tais pačiais tiekėjais. Vertinant tai, kad per ataskaitinį laikotarpį nebuvo teismų sprendimų, kuriais būtų pripažinta, kad Tarnyba riboja konkurenciją dėl techninių specifikacijų ar kad techninės specifikacijos buvo pritaikytos konkrečiam tiekėjui, vertintinas žemas hipotetinis poveikis. Vertinant tikimybę atsižvelgta į tai, kad visi nustatyti techninių specifikacijų trūkumai buvo pašalinti.
Kita informacija	
5. Pasiūlymai dėl nustatytų rizikų mažinimo priemonių taikymo	Pasiūlymai: 1. Pildyti neskelbiamų pirkimų, atliktų pagal Tvarkos aprašo 79.5 p., registrą, parengti ir patvirtinti neskelbiamų pirkimų, vykdomų be pirkimų procedūrų, ataskaitos formą. (R1) Reglamentuoti duomenų teikimo apimtį ir dažnumą, privalomą teikti informaciją apie pasirinktus tiekėjus. 2. Iš anksto planuoti ekspertų pasitelkimą profesionaliam techninių specifikacijų parengimui. (R2) 3. Nuolatos kelti pirkimus vykdančių asmenų kvalifikaciją viešųjų pirkimų srityje. (R1, R2)
6. Kitos pastabos	
7. Priedai	Rekomendacijų 28 p. nurodyta, kad, atlikus korupcijos rizikos veiksnių nustatymą kiekvienai nustatytai rizikai, atskirai yra surašomas KPT nustatymo išvados priedas (Rekomendacijų 3 priedas), tačiau atsižvelgiant į Rekomendacijų 21.6.1 papunktį („žemo rizikingumo lygio rizikų išsamiau nagrinėti, nustatyti joms mažinti atskirų priemonių paprastai netikslinga“), Rekomendacijų 3 priedas nėra pildomas.
Išvadą parengęs asmuo:	Vidaus tyrimų ir korupcijos prevencijos skyriaus vyr. specialistė Ina Kokorevienė, vyr. tyrėjas A. Apanavičius.

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Vyriausiasis specialistas Ina Kokorevienė, M. K. Paco g. 4, LT-10309 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo išvada
Dokumento registracijos data ir numeris	2024-09-13 Nr. 47D-5583
Adresatas	–
Dokumentą derino	Vyriausiasis tyrėjas Arvydas Apanavičius
Veiksmo atlikimo data ir laikas	2024-09-13 09:51:45
Dokumentą derino	Skyriaus viršininkas Andrius Verkauskas
Veiksmo atlikimo data ir laikas	2024-09-13 10:43:04
Dokumentą tvirtino	Tarnybos vado pavaduotojas, atliekantis Tarnybos vado funkcijas Arūnas Paulauskas
Veiksmo atlikimo data ir laikas	2024-09-13 15:08:30
Registratorius	Raštvedys Gražina Višnis
Veiksmo atlikimo data ir laikas	2024-09-13 15:29:11
Dokumento nuorašo atspausdinimo data ir jį atspausdinęs darbuotojas	2024-09-16 atspausdino Vyriausiasis tyrėjas Arvydas Apanavičius

Nuorašas tikras
Viešojo saugumo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos
2024-09-16